

(savivaldybė, mokykla)

klasės (grupės) mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

Teksto suvokimo užduotys

2009 m. mokyklinis brandos egzaminas
(pagrindinė sesija)

2009 m. gegužės 20 d.

Trukmė – 1,5 val. (90 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduočių sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Antraštiniame lape užrašykite savo vardą ir pavardę, savivaldybę, mokyklą ir klasę (grupę).
- Atlikdami teksto suvokimo užduotis, į klausimus atsakykite glaustai ir aiškiai. Jūsų atsakymai turi tilpti paliktose eilutėse. **Jeigu neprašoma cituoti arba išrašyti, atsakymus formuluokite savais žodžiais.** Jeigu pageidaujate, galite pasinaudoti juodraščiu, kuriam palikta vietos 6–7 puslapiuose.
- Neaiškiai parašyti, pribraukyti atsakymai vertinami 0 taškų. Vertinami tik tie atsakymai, kurie parašyti **mėlynai rašančiu** parkeriu arba tušinuku. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Visus atsakymus rašykite jiems skirtose vietose.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS TAŠKAIS

TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTYS		TAŠKŲ SANDAUGA
30		60
	× 2	

Vertinimo komisijos pirmininkas _____
(parašas, vardas ir pavardė)

Vertintojai: (I) _____
(parašas, vardas ir pavardė)

(II) _____
(parašas, vardas ir pavardė)

Perskaitykite tekstą ir atlikite užduotis.**Lina Navickaitė****Apie kamanę ir informacinę visuomenę**

1 Būti informacinės visuomenės lašte kartais pasidaro baisoka. Kai informacija visais įmanomais būdais ir pavidalais veržiasi į tave, apima panika, jog prarasi orientaciją ir nebeišplauksi, nes šis nepalaujamas srautas plūsta it potvynio vandenys. Neišvengi apokaliptinių¹ minčių – šiandien pasaulis baudžiamas informacijos tvanu. Nevaldoma stichija neša mus it šapelius nežinia kur, o mes neįstengiame įsitverti nieko stabilesnio ir patikimo. Aplinkui tolydžio girdi: nespėju nueiti, nespėju paieškoti, pasidomėti, padaryti, pabaigti... Nespėju gyventi, tik kapanojuosi, kad nenuskęščiau. Taip lyg ir nesako, bet akivaizdu.

2 Atrodo, visi didieji ir mažieji informacijos pumpuotojai kuo aršiausiai kovoja, kad tik išspraustų į tavo atmintį ir paliktų joje savo „laikmeną“. „Laikmeną“ su uždelsto veikimo „virusiuku“. Viena dieną staiga smilktelės signalas: „kažkur girdėjau“. O jei girdėjai, vadinasi, tai šio to verta. Tada imsi smalsauti, galbūt naršyti internete ir tuoj pat rasi nuorodą „Sužinokite plačiau“. Kuo tolyn į mišką, tuo daugiau medžių... Nežinia, kaip toli nuaklinsi, bet viena aišku – „virusiukas“ suveikė.

3 Šiandien daugeliui informacinės visuomenės narių gerai pažįstamas sotumo jausmas: jau patirta, ragauta, turėta, matyta, pabodę. Net ir ne kiekvieną vaiką įstengsi kuo nors nustebinti. Beje, knygų dauguma jų tikrai neskaitys, mat nereta mama dabar prieš miegą mažyliui „seka“ vaikystėje matytus animacinius filmukus, o ne pasakas. Ji pati dažniausiai jau negirdėjusi ir neišgyvenusi nei „Tūkstančio ir vienos nakties“, nei brolių Grimų, nei Anderseno knygose įamžintų stebuklų. Neabejotinai užaugs puiki moderniosios visuomenės karta. Ji mokės greitai apdoroti informaciją, šios turės būti daug ir kuo paprastesnės. Tačiau mažai kam rūpi, kad šitie išbalę pypliai, per dienas knapsintys prie kompiuterių, panašūs į nugeibusius, visai neturinčius kur išsakyti daigelius.

4 Galbūt nereikėtų prarasti vilties, jog kada nors išmoksime atsispirti bevertės informacijos antplūdžiams. Rasi, pamažu sustiprės mūsų imunitetas šiuo metu epidemija virstantiems užkratams. Iš tiesų, kuo toliau, tuo daugiau atsiranda dalykų, kurių nesinori ne tik atsiminti, bet ir sužinoti. Prieš akis man, ypač taip svarstant, vis ima ir iškyla toks nutikimas. Buvo šilta gegužės pabaigos popietė. Garaže radome apsilpusią, niekaip į lauką ištrūkti negalinčią kamanę. Nedidelė „greitosios pagalbos“ komanda ją išnešė į veją. Vienas gelbėtojų kaipmat buvo pasiūstas peralkusiai nelaimėlei pristatyti šaukštelį medaus. Vabzdys tupėjo ant tujos šakelės ir lėtai krutino kojytes, paskui ėmė judėti kiek sėčiau. Medaus buvo parūpinta, bet būtent tai bitę ir privertė baigti „apšilimą“. Ji kaip reikiant nė nežvilgtelėjo į mūsų pernelyg paslaugiai brukamą lauknešėlį, irzliai subyzgė ir nuskrido. Nulydėjome savo „klientę“ akimis kiek sutrikę, taip ir „neprastūmę“ savo paslaugos. Pasirodo, tokia laukinių padarų gyvenimo „filosofija“ – traukti savo keliais ir ignoruoti visokią pasiūlą, jei ji nebūtina.

5 Gamtoje kiekvienas gyvis ateinančioms kartoms perduoda tai, kas jo padermei svarbiausia. Visą instinktų „paketa“, padedantį išgyventi, išlikti, išsiskirti iš kitų. Ar dar nujaučiame, kokia mums svarbiausia informacija? Kaip ją šiandien rasti ir atpažinti? Ar nenutrūkusi ši tęstinumo grandinė? Kartais nors trumpam verta į „šiuokšlinę“ sumesti visas sąmonę užgriozdinusias „laikmenas“, kad galbūt aptiktumei savyje tai, ko net nenutuoki, jog žinai. Svarbiausios informacijos pėdsaką – bepranykstantį, beviltiškai prislėgtą ar pridengtą paviršinių, nereikalingų „laikmenų“.

6 Informacijos tvano laikais, neišvengiamų praradimų akivaizdoje išties gali apimti bejėgiškumas. Apmaudu, kad taip visą gyvenimą dėliosis tik atplaišėles, nuotrupas. Vis stokosi, vis kažko neapėpsi ir be paliovos purtysiesi šiukšlių. Bet ar reikia nuogaustauti? Kamanė. Argi ji nusimena, jog neištirs visų žemės žiedų? Svarbiausia, nesinešioja balasto – nieko, ko jai nereikia. Ir, matyt, žino, ką turi žinoti. Štai tau ir guru² informacinės visuomenės džiunglėse...

Pagal tekstą, skelbtą „Nemune“ 2007 07 12

¹ Apokalipsė – apsimetimas, vizija (ypač – gąsdinanti).² Guru – dvasinis vadovas, moralinis autoritetas.

Atsakykite į klausimus, remdamiesi L. Navickaitės tekstu.

1. Paaiškinkite, ką reiškia pasakymas „informacijos tvanas“.

(1 taškas)
2. Kokia meninės raiškos priemonė yra pasakymas „informacijos tvanas“?

(1 taškas)
3. Remdamiesi 1 pastraipa, nurodykite dvi informacinės visuomenės žmogaus baimes.

(2 taškai)
4. Remdamiesi 2 pastraipa, apibendrintai nurodykite, kokie du pagrindiniai „informacijos pumpuotojų“ tikslai.

(2 taškai)
5. Remdamiesi 2 pastraipa, paaiškinkite priežodžio „Kuo tolyn į mišką, tuo daugiau medžių...“ prasmę.

(2 taškai)
6. Remdamiesi 3 pastraipa,
 - a) išrašykite meninės raiškos pavyzdį, rodantį kritišką teksto autorės požiūrį į mamas, perpasakojančias vaikams animacinius filmukus,

 - b) paaiškinkite jo prasmę.

(2 taškai)
7. Kokias neigiamas animacinių filmukų perpasakojimo pasekmes vaikams numato teksto autorė? Nurodykite dvi.

(2 taškai)
8. Suformuluokite 4, 5 ir 6 pastraipas apibendrinančią mintį.

(2 taškai)
9. Nurodykite teksto žanrą.

(1 taškas)

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

12. Kokia problema svarstoma 3 pastraipoje? Suformuluokite ją klausimo forma.

(1 taškas)

13. Remdamiesi 3 ir 4 pastraipomis, paaiškinkite, kokiam įprastiniam požiūriui į žiniasklaidą nepritaria teksto autorius.

(1 taškas)

14. Kodėl dabartinei žiniasklaidai svarbu kuo dažniau atnaujinti informaciją? (4 pastraipa)

(1 taškas)

15. Remdamiesi 5 ir 6 pastraipomis, nurodykite du kokybiškos žiniasklaidos požymius.

(2 taškai)

16. Paaiškinkite teksto pavadinimo prasmę.

(2 taškai)

Atsakykite į klausimus, remdamiesi abiem skaitytais tekstais.

17. Nurodykite dvi temas, siejančias abu tekstus.

(2 taškai)

18.1. Nurodykite abiejų tekstų funkcinį stilių.

(1 taškas)

18.2. Atsakymą argumentuokite, remdamiesi turiniu ir raiška.

(2 taškai)

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Taškų suma (maks. 30)			
-----------------------	--	--	--

Taškų už teksto suvokimo užduotis sandauga (maks. 30×2=60)			
---	--	--	--

Juodraštis

A large empty rectangular box with a dashed border, intended for the student's response to the reading comprehension task.

